



YUNANİSTAN BATI TRAKYA'DA VAR OLAN OSMANLI TÜRK VAKIFLARININ HUKUKİ STATÜSÜ VE FİİLİ DURUMU

İlhan AHMET

Avukat, Sabık Milletvekili - YUNANİSTAN

Yunanistan ve Türkiye, 1923'te Doğu Sorunu'nun çözümü çerçevesinde, Lozan Antlaşması'na dayanan azınlıkların korunmasına ilişkin benzer normları benimsemek zorunda bırakılmıştır. Antlaşma'nın 37-45. maddeleri, Türkiye'deki "Gayrimüslim" ile Yunanistan'daki "Müslüman" azınlıkların korunmasına yönelik yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. Antlaşma'da, dil hakları, din özgürlüğü ile vakıfların kurulması ve yönetilmesi konularında bu azınlıklara pozitif haklar tanınmaktadır. Osmanlı millet sistemini hatırlatan normlar, azınlıkların korunmasına ilişkin güncel ilkelerle kaynaştırılmakta; uluslararası hukukla desteklenen ve azınlıkların korunmasına dair tek zeminin din olduğu paradoksal bir hukuk düzeniyle, bireylerin azınlık hakları kurumların cemaat haklarıyla harmanlanmaktadır.

Bu bağlamda "azınlık cemaati", vakıfların ve mülklerinin korunup yönetilmesi görevini üstlenen tüzel kişiliktir.

Lozan Antlaşması, dinsel, sosyal ya da eğitim amaçlı cemaat/azınlık vakıflarına taşınmaz mülk edinme, kullanma ve elden çıkarma hakkı tanır. Antlaşma'nın 40-44. maddeleri, Türkiye'deki Gayrimüslim azınlıklara bu hakları tanır ve Türkiye devletine bu haklara karşılık düşen görevler yükler. 45. madde, Yunanistan'a, Antlaşma uyarınca Türkiye'nin Gayrimüslim azınlığına sağlamak zorunda olduğu hakları kendi Müslüman azınlığına sağlamak konusunda "paralel yükümlülükler" getirir. Lozan Antlaşması, dinsel, sosyal ya da eğitim amaçlı cemaat/azınlık vakıflarına taşınmaz mülk edinme, kullanma ve elden çıkarma hakkı tanır. Antlaşma'nın 40-44. maddeleri, Türkiye'deki Gayrimüslim azınlıklara bu hakları tanır ve Türkiye devletine bu haklara karşılık düşen görevler yükler. 45. madde, Yunanistan'a, Antlaşma uyarınca Türkiye'nin Gayrimüslim azınlığına sağlamak zorunda olduğu hakları kendi Müslüman azınlığına sağlamak konusunda "paralel yükümlülükler" getirir.

Başka bir deyişle, 40-44. maddeler, Yunanistan'daki Müslüman azınlıklara Türkiye'deki Gayrimüslimlere tanıdığı hakların aynısını tanır ve iki devlete de aynı görevleri yükler. Antlaşma'nın ilgili hükümleri şöyledir:

Madde 40 – Gayrimüslim azınlıklara mensup Türk [Yunan] uyrukları, hukuken ve fiilen, öteki Türk [Yunan] uyruklarıyla aynı işlemlerden ve aynı güvencelerden yararlanacaklardır. Bilhassa, masrafları kendilerine ait olmak üzere her türlü hayır kurumlarıyla, dinsel ve sosyal kurumlar, her türlü okullar ve buna benzer öğretim ve eğitim kurumları kurmak, yönetmek

Yunanistan Batı Trakya'da Var Olan Osmanlı Türk Vakıflarının Hukuki Statüsü ve Fiili Durumu

ve denetlemek ve buralarda kendi dillerini serbestçe kullanmak ve dinsel ayinlerini serbestçe yapmak konularında eşit hakka sahip olacaklardır.

Madde 42(3) – Türkiye [Yunanistan] Hükümeti, söz konusu azınlıklara ait kiliselere, havralara, mezarlıklara ve öteki din kurumlarına tam bir koruma sağlamayı taahhüt eder. Bu azınlıkların Türkiye'deki [Yunanistan'daki] vakıflarına, din ve hayır işleri kurumlarına her türlü kolaylık ve izin sağlanacak ve Türkiye [Yunanistan] Hükümeti, yeniden din ve hayır kurumları kurulması için, bu nitelikteki öteki özel kurumlara sağlanmış gerekli kolaylıklardan hiçbirini esirgemeyecektir.

Ayrıca Antlaşma'nın 41. (2) sayılı maddesi, Yunanistan ve Türkiye hükümetlerine, dini azınlıkların önemli oranda mevcut oldukları yerlerde "Devlet bütçesi, belediye bütçesi ya da öteki bütçelerce, eğitim, din ya da hayır işlerine genel gelirlerden sağlanabilecek paralardan" "adil bir hisse" ayırma yükümlülüğü getirmektedir. Hem Yunanistan hem de Türkiye, yıllar içerisinde Lozan azınlıklarına kamu finansmanı sağlama konusundaki kararlarını, dış politika değerlendirmelerine dayandırmıştır. Madde 44 (3)'e göre taraflar, aralarında bu konularla ilgili bir ihtilaf doğması halinde Lahey Uluslararası Daimi Adalet Divanı'na başvurabilirler. Antlaşma'nın bu maddesi de hiçbir zaman kullanılmamıştır.

Vakıfların Mülkiyet Sorunları

1920'de, Yunanistan'da Lozan öncesi Müslüman cemaatler için hazırlanan 2345 Sayılı Yasa'nın kabulünden sonra, vakıf mülklerinin yönetimi Müslüman cemaatin yetkisine ve yerel müftünün gözetimine verilmiştir. Siyasi müdahaleler yüzünden cemaat kurulları yavaş yavaş yasal statüsünü kaybetmiş ve 1949'da Batı Trakya'daki Müslüman vakıflar için 2345 Sayılı Yasa yürürlüğe konmuştur. Daha sonra vakıf yönetim kurullarının belirlenmesi için seçimler düzenlenmiş, yönetim kurulları Yunanistan devleti karşısında önemli bir siyasi rol kazanmıştır.

Sonuç olarak, 1967'den beri yönetim kurulları için seçim yapılmamıştır ve yönetim kurulu üyeleri Yunanistan yetkilileri tarafından atanmaktadır.

Yunanistan'daki cemaat vakıfları kentsel ve kırsal olarak ikiye ayrılır. Kentsel alanlar olan Gümülcine, İskeçe ve Dimetoka'da vakıflar bir arada toplanarak her bir şehirde tek bir yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir. Köy vakıflarından ise, genellikle yönetim kurulunun başkanı olan tek bir müdür (mütevelli) sorumludur. Yönetim kurulu üyelerinin hükümet tarafından mı atanacağı, yoksa cemaatin üyeleri tarafından mı seçileceği, hükümet ile cemaat arasında çekişme konusu olmuştur ve bu durum hâlâ geçerlidir. 1920'de oluşturulan yasal çerçeveyi "modernize etmek" için çıkarılan 1980 tarihli ve 1091 Sayılı Yasa, Müslüman liderlerin ciddi tepkisine neden olmuş ve uygulamaya konamamıştır. Aynı felsefe benimsenerek hazırlanan, Batı Trakya'daki Müslüman vakıflarının ve mülklerinin yönetimine ilişkin 2008 tarihli ve 3647 Sayılı Yasa, 1980 tarihli yasanın yerine geçmiş, ancak azınlık liderleri bu yasayı da reddetmiştir. Dolayısıyla durumda bir değişiklik olmamıştır: Vakıflar, Doğu Makedonya ve Trakya Bölge Sekreteri (Genikos Grammateas tis Perifereias Anat. Makedonias kai Thrakis) (bundan böyle Bölge Sekreteri) tarafından kişisel güven esasına göre atanan İskeçe, Gümülcine ve Dimetoka yönetim kurulları tarafından yönetilmektedir. Köylere yayılmış durumdaki kırsal vakıflar, müftü

tarafından atanan mütevelliler tarafından yönetilmektedir ve bu kişiler istifa etmedikçe ya da ciddi bir güven sorunu yüzünden müftü tarafından değiştirilmedikçe görevde kalmaktadırlar. 2001'den buyana, mütevelliler köylüler tarafından seçilmekte ve müftü tarafından atanmaktadır. Bununla birlikte, bu seçim, her köyün Gümölcine ve İskeçe'deki hangi müftüye (seçilmiş olana mı, atanmış olana mı) bağlı olacağı konusunda verdiği siyasi kararlarla bağlantılıdır. Üstelik, bu yönetim kurullarının işleyiş ve seçim tarzlarının, tüm Batı Trakya bölgesinde homojen olarak belirlenmiş bir model izlemediği görülmektedir.

Yunanistan'da Vakıflara İlişkin Yasaların Evrim Süreci

Aralık 2007'de, Yunanistan Parlamentosu'nda vakıflara ilişkin yeni bir yasa müzakere edilmiş ve Şubat 2008'de 3647 Sayılı Yasa kabul edilmiştir. Müzakerelerde, İslam hukukunun cemaat vakıfları için geçerliliğinin belirsizliği gibi temel sorunlar ele alınmadığı gibi, tasarı üzerinde önemli değişikliklere de gidilmemiştir. Ayrıca, hükümet Parlamento'ya vakıf varlıklarının ayrıntılı bir listesini de sunmamıştır.

Yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve gayrimenkullerin sicil kaydının yapılması açısından yasada vakıf şu şekilde tanımlanmaktadır:

Kutsal İslam Hukukuna göre vakıf, taşınmaz veya maddi mallardan ya da kâr amacı gütmeyen, hayır ya da genel olarak dini amaçlı bir gelirden ya da mevcut olan ya da kâr amacı dışında bir amaçla kurulan yardım, hayır ya da genel olarak dini amaçlı bir kuruluş veya bir hayırsever, dini, veya hayır kuruluşu yararına elde edilmiş bir gelirden ibaret olan bağıştır.

3647 Sayılı Yasa'da, vakıf varlıklarının, öncelikle merkezi olarak yönetildikleri Gümölcine, İskeçe ve Dimetoka kentlerinde fiilen üç gruba ayrılmış olduğu kabul edilmektedir. İkinci olarak, köylerde dağınık durumdaki vakıf varlıkları yerel bazda yönetilmeye devam edilecektir. Üçüncü olarak da, okul vakıfları (Osmanlı maarif vakfından türeyen bir kavramdır) kentin yönetim kurullarına tabi olmamaları için ayrı bir grup olarak sınıflandırılmıştır. İlk kez, mütevakiliyet maddesine yapılan atıf yasadaki çıkarılmıştır ve vakıflar açıkça özel hukuk kapsamına giren tüzel kişilikler olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, artık var olmayan cemaatlerin vakıfları, yok olmamaları için en yakın yönetim kurulunun yönetimine tabi kılınmıştır. Son olarak, eski bir İtalyan kararnamesi yürürlükte tutularak Rodos ve İstanköy'deki vakıflar bir kez daha yasanın kapsamı dışında bırakılmakta ve bu vakıfların yönetim kurulu üyelerini seçmelerine izin verilmemektedir. Yasada özel olarak belirtilen münhasır ve sınırlı amaçlar için vakıf gelirinin harcanmasına izin verilmektedir.

Yasada bir hukuk kaynağı olarak İslam hukukuna doğrudan atıfta bulunulmakla birlikte, uygulanabilirlik sorununa netlik kazandırılmamıştır. Gelecekte kurulacak tüm Müslüman vakıflarının kuruluş ve idari işler açısından Medeni Kanun'un vakıflara (idrymata) ilişkin hükümlerine, yönetimleri açısından Müslüman vakıflara (vakoufia) ilişkin yasaya tabi olacağı öngörülmektedir.

Yasada, yönetim kurulu seçimlerinin, merkezi hükümetin bölgedeki temsilcisi ile yerel müftü ve imamların sıkı gözetimi altında yapılması öngörülmekte, ama bu kişilerin görevleri

Yunanistan Batı Trakya'da Var Olan Osmanlı Türk Vakıflarının Hukuki Statüsü ve Fiili Durumu

açıkça tanımlanmamaktadır. Bölge sekreterinin "istisnai olarak" özel bir komiteye bağlı bir vakıflar grubu oluşturma ve seçim düzenleme yetkisi mevcuttur. Seçimlerin yapılmaması durumunda, bu hükümet temsilcisi kendi tercihine bağlı olarak yönetim kurulu üyeleri atayabilir. Bu kesin yetkinin, Lozan Antlaşması'nın vakıf yönetim kurullarına özerklik tanıyan 40. maddesine uygunluğu son derece tartışmalıdır. Müftünün (seçilme yöntemine ilişkin tartışmalardan dolayı) Batı Trakya'da meşruiyetinin tartışmalı oluşundan ve vakıf varlıkları üzerindeki gözetim yetkilerinin hukuki kapsamından ötürü, müftünün kurullar üzerindeki gözetim yetkisi de başka bir sorun yaratmaktadır. 3647 Sayılı Yasa'nın, yönetim kurullarının seçimine ilişkin hükmü uygulamaya sokulmamıştır. Batı Trakya'nın her kentinde bir tane olmak üzere, eski (atanmış) yönetim kurulları işler durumda tutulmuştur. AKPM, bu duruma dikkat çekerek, Yunanistan'a 3647 Sayılı Yasa'yı uygulaması çağrısında bulunmuş ve "bu yasanın hükümleri vakıfların yasal statüleriyle bağlantılı olan –onlarca yıldır çözüm bekleyen– sorunları önemli ölçüde düzenleyebilmelidir," ifadesini kullanmıştır.

Yasa, Müslüman azınlığın karar alma sürecinin dışında bırakılmasına yönelik siyasi değerlendirmelere uygun olarak şekillendirilmiştir. Azınlık liderleri, atanmış müftü ile Yunanistan otoritelerinin sahip oldukları gözetim yetkilerini dengeleyecek yeterli bir özerklik düzeyi sağlamadığı için yasayı kınamış ve "yasayı reddettiklerini", dolayısıyla "uygulamayacaklarını" açıklamışlardır.

Diğer yandan, azınlık cemaatlerinin özyönetime yönelik meşru talepleri, iyi yönetişime, şeffaflığa ve katılımcı yönetime dayanan bir dahili hesap verebilirlik söylemiyle tamamlanmamaktadır. Şu an için, ne hükümet ne de azınlığın siyasi liderleri bu tür konuları ele almaya hazır durumdadır. Azınlık liderleri, hükümetin azınlığın işlerine aşırı derecede karışmasını kınadıkları için, şu ana kadar hiçbir seçim yapılmamıştır ve yönetim kurulları hâlâ seçimle değil atamayla gelen üyelerden oluşmaktadır. Gerek dahili gerekse harici mali denetime tabi olan vakıf yöneticileri, yönetimin hesap verebilirliği ve şeffaflığı ilkelerine zerre kadar saygı duymamaktadırlar. Örneğin, Gümölcine yönetim kurulu yıllık bütçesini ve hesaplarını ancak 2007'de yayımlamaya başlamıştır.

Vakıfların Mülkiyet Sorunları

Gerek Lozan Antlaşması, Yunanistan'ın ulusal yasaları uyarınca, mülk sahibi olmak ve kazanç elde etmek azınlık vakıflarının temel bir hakkıdır. Cami, okul ya da, nadiren, bir su kaynağı ya da yetimhane gibi bir "ana" vakıf yapısından oluşur ve bu yapı onu işleten (tüzel kişilik olarak) vakfa adını verir. Vakıflar, cemaat üyelerinin alımları ya da bağışları yoluyla mülk edinirler. Uygulamada, Yunanistan'daki vakıflar, hem (vakıf yönetim kurullarının kötü yönetimi ve aşırı düzeydeki satışları gibi) dahili, hem de (hükümetin aşırı düzeydeki el koyma, "kamulaştırma" ya da istimlak işlemleri, devletin yeni mülk edinmeleri tanımaması, hukukun üstünlüğüne uyulmaması, yargı adaletsizlikleri gibi) harici faktörler yüzünden, mülk edinme ve bunlardan yararlanma haklarını ellerinden alan kısıtlamalarla karşılaşmaktadır.

Yasa uyarınca vakıf mülkü, "vakfın kendisi ve vakfın işleyişi için bağışlanan ve kurumların amaçlarıyla ya da kurumun kendisiyle bağlantılı olan diğer tüm taşınmaz ya da fiziki mallar

şeklinde tanımlanmaktadır. Zaman içerisinde Müslüman cemaatlerin mülkleri üzerindeki kontrollerinin zayıflamasının sonucu olan hukuki belirsizlikler ve idari uygulamalar, vakıfların mülk edinmesini ve mülklerini korumasını önlemiştir. Özellikle Lozan Antlaşması'nın yürürlüğe girdiği ilk yıllarda, Müslüman cemaate ve özel kişilere ait mülklerin çoğunun Batı Trakya'daki Rum mültecilerin kullanımına tahsis edildiği dönemde bu durum yaşanmıştır. Bu mülkler meşru sahiplerine iade edilirken belli bir yüzdeleri istimlak edilmiştir. En önemli ve sembolik önemi haiz kayıplar, Dimetoka Camii ve Gümülcine'deki Gazi Evrenos İmaretidir. İstimlakler, özellikle 1930'larda, Gümülcine ve İskeçe'nin kentsel planlaması sırasında vakıf varlıklarının sayısının azalmasına yol açmıştır. Bulgar işgali (1941-1944) ve askeri cunta (1967-1974) döneminde, kent merkezlerindeki Müslüman cemaat hedef alınarak, camiler, hamamlar, tekkeler ve diğer vakıf varlıkları istimlak ve imha edilmiştir. Vakıfların yönetiminde hesap verebilirlik unsurunun olmaması, Müslüman cemaatinin yönetim kurullarının ve müftünün aşırı düzeyde vakıf mülkü satışı yapmalarını kolaylaştırmıştır (özellikle 1958-1963 döneminde İskeçe'de). 1980'de mevzuatta yapılan reform bağlamında, bir dizi kararname ve işlem yoluyla vakıf yöneticileri vakıflarının varlıklarını devlete beyan etmeye ve tescil ettirmeye zorlanmıştır. Bu işlem için son tarih birkaç kez uzatılmakla birlikte, yasa hiçbir zaman işletilmemiştir. Son dönemde, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 2/2007 ile, Genel Sekretere vakıfyönetim kurullarına gayrimenkul varlıklarını iki yıl içinde tescil ettirme çağrısında bulunma yetkisi verilmiş, ancak bu kararname de uygulamaya konmamıştır.

2009'da Batı Trakya'daki kentsel merkezlerde tapu sicil kaydı sürecinin ilk aşamasının tamamlanmasıyla birlikte, nihayet azınlık vakıfları, mülk sahibi tüzel kişilikler olarak az da olsa görünürlük kazanmıştır. Gümülcine'de, 35 vakıf 150'yi aşkın varlığını kaydettirmiştir. İskeçe'de, vakıflar yaklaşık 90 adet taşınmaz varlığa sahip tek bir tüzel kişilik olarak birleştirilmiştir. Ancak, İskeçe şehrindeki hiçbir caminin tapusu bulunmamaktadır. Dedeagaç ve Dimetoka'da ise vakıflara ait az sayıda varlık bulunmaktadır. Sayısı henüz bilinmeyen bir kısım vakıf mülkü de, Batı Trakya'nın çeşitli yerlerindeki köylere dağılmış durumdadır. Gayrimenkuller için sicil kaydının yaptırılması, özellikle özel veya vakıf mülkleri için tapu belgelerinin bulunmadığı dağlık kesimlerde kolay bir iş değildir.

Bağış ya da satın alma yoluyla yeni mülk edinmek için, Medeni Kanun'da belirtilen temel şartların yerine getirilmesi, yani bir noter önünde yasal bir sözleşmenin yapılması ve bunun tapu sicil müdürlüğüne kaydettirilmesi gerekmektedir. Şu ana kadar, vakıf yönetim kurulları tarafından gayrimenkullerin edinilmesi ya da kullanılması konusunda ciddi bir sorun bildirilmemiştir. Hassas bir konu olan vakıf mülklerinin vergilendirilmesi, ancak yakın bir zamanda düzenlenmiştir. 2007 tarihli ve 3554 Sayılı Yasa'nın 7. maddesi uyarınca, vakıf mülkleri vergiden ve diğer tüm yasal yüklerden muaf tutulmaktadır.

TRAKYA'DA VAKIFLAR

ANTLAŞMALAR VE KANUNLAR

a- 2 Temmuz 1881 İstanbul Antlaşması

b- 1-14 Kasım 1913 Atina Antlaşması

Yunanistan Batı Trakya'da Var Olan Osmanlı Türk Vakıflarının Hukuki Statüsü ve Fiili Durumu

c- 2345/1920 Sayılı Yasa

d- 10 Ağustos 1920 Yunan Sevri

e- 1091/1980 Vakıflar Yasası

f- 3554/2007 Vakıflar Yasası

g- 3634/2008 Vakıflar Yasası

h- 3647/2008 Vakıflar Yasası

1821 YUNAN DEVLETİNİN KURULUŞU

(Mora Yarımadası-Peloponisos)

İSTANBUL ANTLAŞMASI (02.07.1881)

"Yunanistan'ın sınırlarının Arta ve Preveze'ye kadar genişlediği zaman yapılan antlaşma."

18 Maddeden ibarettir.

Madde 4/b: Vakıf malları, camiler, medreseler, okullar ve diğer hayır kurumları ve hasenat binalarının, vakıf mallarının bakımına ayrılan malların mülkiyeti de Yunan Devleti tarafından tanınacaktır.

Madde 8: Yunanistan'a bırakılan topraklar üzerinde yaşayan Müslümanlara ibadet özgürlüğü tanınır. Var olan veya ileride oluşacak olan Müslüman toplulukların örgütlenmesine ve hiyerarşisine hiçbir helal getirilmeyecektir. Onlara ait olan taşınmazlara zarar verilmeyecektir.

ATİNA ANTLAŞMASI ((1-14).11.1913)

16 Madde, 3 Protokolden ibarettir.

3 NOLU PROTOKOL

10-Baş Müftünün görevi İslâm cemaatini gözetlemek, vakıfları yönetmek,

11-Kamu yararına olmadıkça, peşin ve yeterli ödeme yapılmadıkça hiçbir vakıf yeri kamulaştırılmaz.

12-Tüm İslâm mezarlıkları vakıf sayılır,

13- İslâm cemaatinin tüzel kişiliği tanınmıştır.

15-Özel Müslüman okulları ve özellikle Selanik'teki Mithat Paşa Sanat Okulu tanınacak ve kuruldukları günden beri var olan giderlerini karşılayan mülkler tanınacak,

Baş Müftü ve Müftüler bunları teftiş edecek.

2345 SAYILI KANUN (03.07.1920)

15 Maddeden ibarettir.

İlhan AHMET

Kanunun adı: "Müftüler ve Baş Müftü intihabıyla (seçimiyle) İslâm cemaatlerine ait evkaf varidatının idaresine dair kanun".

İsminden de anlaşılacağı gibi bu kanun müftülerin seçimini, yetkilerini ve vakıfların idaresinin nasıl olacağını anlatmaktadır.

SEVR ANTLAŞMASI (29.09.1920)

20 Maddeden ibarettir.

Britanya İmparatorluğu, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan.

Yunanistan'daki azınlıkların korunmasına dair 10 Ağustos 1920 de Sevr'de imzalanan anlaşma, Britanya, Fransa, İtalya, Japonya bir tarafta, Yunanistan diğer tarafta.

1 Ocak 1913 tarihinde Yunanistan Krallığına büyük topraklar katıldığı için, Yunanistan Krallığı topraklarında yaşayanlara ırk, dil veya din ayrımı gözetmeksizin hak eşitliği vermektedir. Bunun için de aşağıdaki maddeleri içeren antlaşma imzalanmaktadır.

Madde 2: Yunanistan kendi toprakları üzerinde yaşayanların özgürlüklerini din, dil, soy, ırk gözetmeksizin sağlayacağını temin eder.

Madde 11: Yunanistan 1914-1919 s.a.v.aşını sona erdiren antlaşmalarla elde ettiği topraklardaki toprak sistemini değiştirecek yeni yönetmenlikler çıkarmayacağı yükümlülüğünü kabul eder.

Not: Batı Trakya 1919 Nuill Antlaşması ile Yunanistan'a bırakılmıştır.

Madde 14/b: Yunanistan camilerinin, mezarlıkların ve Müslümanlara ait diğer dinî kurumların korunmasını karşılamayı üstlenir. Şu anda var olan vakıflar ve Müslümanlara ait dinî ve hayır kurumlarına tam tanıma ve bütün kolaylıklar sağlanacak. Yeni dinî ve hayır kurumlarının sağlanmasına da karşı çıkmayacak.

Yunanistan 10 Ağustos 1920 Sevr Antlaşması ile daha önce çıkarmış olduğu 2345/1920 sayılı kanunu uluslararası antlaşma ile tasdik etmiştir.

2345/12. Madde: Müftülüklerde vakıflar için yönetim kurulları oluşturulacak.

· 6 veya 7, en çok 12 kişiden müteşekkil olacaktır.

· 3 yıl için Müslümanlar tarafından seçilecektir.

29 Temmuz 1949 yılında kraliyet kararnamesi ile 2345/1920 sayılı yasanın 12. Maddesi değiştirilerek Gümölcine 12, İskeçe 12, Dedeoğaç 7, Dimetoka 7 üyeden oluşturulur denilmektedir.

21 Nisan 1967 tarihine kadar cemaat seçimleri çıkarılan kral iradeleri ile problemliler devam etmiştir.

1967 yılında Cunta, yukarıda saydığımız antlaşmaları ve kanunları yok saymıştır.

Yunanistan Batı Trakya'da Var Olan Osmanlı Türk Vakıflarının Hukuki Statüsü ve Fiili Durumu

Cunta, 1967 yılında 65/1967 no'lu yasayla Yunanistan'da seçimle işbaşına gelen herkesi kurumların başından uzaklaştırdı, yerine atamalar yaptı, bu durum Müslüman-Türk Vakıfları'nda da gerçekleşti.

Aynı zamanda Dedeoğaç'ta müftülük bulunmadığı gerekçesiyle Cemaat İdare Heyeti dağıtıldı.

1974 tarihinde Cunta gitti. Yunanistan'a demokrasi geldi ancak vakıf idarelerine tayin devam etti.

1980/1091 SAYILI YASA

Yunanistan, vakıfların idaresi konusunda yeni bir kanun çıkarmıştır.

23 Maddeden ibarettir.

a-4.Madde: Vakıfların her biri ayrı tüzel kişilik olacaktır. Her vakıf vergi yükümlülüğü bakımından 542/1977 sayılı yasanın 46. maddesine göre vergi verecektir.

Madde 11: Birden fazla vakfın bulunduğu belediyeler veya köy belediyelerinde, vali kendi takdirine göre adayların başarı sırasını göz önünde tutarak seçilenlerden istediği kişiler ile yönetim kurulunu oluşturur.

Madde 16: Her vakıf yönetimi vali tarafından kontrol edilir.

Madde 19: Vakıf, okul ise başka bir yönetim kurulu oluşturulur.

Kısaca bu yasa ile vakıflar valiye teslim edilmektedir.

NOT:

·Azınlık ileri gelenleri bu kanunu reddetmiş, yasa uygulanma imkânı bulamamıştır.

·Hafız Yaşar bu yasa yüzünden istifa etmiştir.

·Batı Trakya'da okulların %60'ı vakıf malıdır, %20'si de cami ile aynı binadadır.

1974 yılında vakıf yöneticilerinin sözlü olarak Yunan idarecilerine vakıflardan vergi alınmama konusunda yaptıkları müracattan sonra aldıkları sözlü "vermeyin" sözünden sonra vergi ödememeleri neticesinde 6 milyon evro borç birikmiştir.

Yapılan itiraz sonrasında aşağıdaki kanun çıkarılmıştır.

3554/2007 Nolu yasa 16 maddeden ibarettir.

Bu yasanın 7. Maddesine göre vakıfların emlak ve gelir vergileri, pul paraları hariç kalmak üzere vergi borçları silinmiştir.

3634/2008 Nolu yasa çıkarılarak 3554 sayılı yasanın 7. Maddesi tekrar değiştirilmiştir. Buna göre "Taşınmaz Mal Bileşik Vergisi-Enieo Telos Akinitis Perusias " isimli yeni bir emlak vergi yasası çıkarılmıştır.

Buna göre:

Okul, cami, medrese ve mezarlıklar vergiden muaftır.

Gelir getiren diğer gayrimenkullerden % 0,1 (binde bir) oranında vergi alınacaktır.

Gayrimenkul * % 0,1=Emlak Vergisi

2008/3647 SAYILI YASA

“Batı Trakya Müslüman Azınlığın Vakıf ve Taşınmazlarının Yönetim ve İdaresi” 24 maddeden oluşmaktadır.

Madde 6/1: Gümülcine, İskeçe ve Dimetoka Belediyeleri idari sınırları içinde olanlar hariç, Trakya'nın yerleşim bölgelerinde kain her caminin veya camiler topluluğunun vakıf mal varlığını Vakıf Heyetleri yönetir.

Madde 6/2: Vakıf heyeti üç kişiden oluşur, biri başkan, ikincisi kasadar ve üçüncüsü de üye.

Madde 7/1: Vakfın ait olduğu yerleşim biriminin Müslüman halkı, köy imamının olumlu görüşünden sonra, vakıf heyetini seçer.

Madde 7/2: Seçilen şahıslar kendi aralarında toplanır, başkan, kasadar seçerler ve durumu müftüye bildirirler.

Madde 7/3: Seçim neticelerini onaylayan yetkili müftü, devamında Bölge Genel Sekreterini bilgilendirir.

Madde 8: Vakıf heyeti üyelerinden herhangi birinin tayinini reddi, ölüm veya ağır hastalık gibi durumlarda, heyet en azından iki kişiyle devam eder.

Anlaşmazlık hallerinde problem müftü tarafından çözülür.

Madde 9: Vakıf heyeti, bu yasanın 3. Maddesinin 2. Paragrafında düzenlenen yükümlülüklerin yanında her mali yıl içinde müftüye ayrıca hesap vermek zorundadır.

Madde 10: Bu maddeye göre, sonuçta vakıflar konusundaki yetkiler Genel Sekreterlikte toplanmaktadır.

Madde 24/3: Seçimlerin yapılması veya idare heyetlerinin oluşmaması durumunda, müftünün de görüşü alınarak Yunan vatandaşı Müslümanlardan oluşan kişilerden, Bölge Genel Sekreteri geçici heyeti oluşturur.

Not:Bugün 24. Maddeye göre vakıflar yönetilmektedir.

SONUÇ

• 3647 sayılı Yasa, azınlık haklarının korunması ve cemaat vakıflarının hukuk sisteminin içine çekilmesi için, Lozan Batı Trakya ve Rodos/İstanköy'de yaşayan Müslüman cemaatlerle içten ve derinlikli bir diyalog tesis edilerek özgürlükçü ve demokratik bir yasal çerçeve

Yunanistan Batı Trakya'da Var Olan Osmanlı Türk Vakıflarının Hukuki Statüsü ve Fiili Durumu

geliştirilmeli, Müslüman cemaatlerin vakıflarını özgürce işletebilmelerini sağlayacak yönetim ve idare yapıları kurulmalıdır. Antlaşması ve vakıflara ilişkin medeni kanunla uyumlu hale getirilmelidir.

•Özel ve kamusal alanlar arasında daha net bir ayırım olmalı, bu çerçevede azınlıklar karar ve yönetim yetkisine sahip olmalı ve devlet azınlığın haklarını korumak için açıklık, adil idare ve hesap verebilirlik ilkelerinin garantörü olarak gözetim işlevini yerine getirmelidir.

• Vakıflar herhangi bir çıkar sahibinin siyasi hedeflerine ve gizli amaçlarına tabi oldukları sürece, en gelişmiş hukuki çözüm bile Müslüman vakıflarının sorunlarının çözülmesini sağlayamayacaktır.

•Kayıp olmaları durumunda, başlıca vakıfların tapu sicil belgeleri çıkartılmalı ve gayrimenkuller azınlık vakıflarının adına tescil edilmelidir.